

Tantárgy neve/kódja:	Tematikus előadás 3. A késő antik Pannonia régészete és a korai kereszténység BTR-DK-703
Tárgyfelelős:	Doktori programvezető
Tantárgy oktatója:	Dr. Vass Lóránt, egyetemi adjunktus
Kreditszám:	10
Óratípus:	Előadás
A tantárgy céljának rövid ismertetése:	Az előadás Pannonia késő római korának régészetébe nyújt betekintést a régi és a legújabb kutatási eredmények tükrében. Kitüntetett helyet foglal el benne a korai kereszténység kérdésköre, ennek történeti és régészeti aspektusa, illetve a történeti és régészeti források közötti feszültség problematikájának megvitatása. Az előadás elsősorban a kutatásban toposzként rögzült módszertani és értelmezésbeli problémákra reflektál, és a fiatal kutatókat segíti a kritikai gondolkodásban, a témával kapcsolatos átfogó tudás elmélyítésében.
Elsajátítandó elméleti ismeretanyag:	A késő római Pannonia kronológiai, történeti és régészeti sajátosságai; a hadsereg szerepe; társadalmi és etnikai viszonyok; település- és gazdaságtörténet; a kereszténység elterjedésének kérdései és régészeti bizonyítékai.
Elsajátítandó gyakorlati ismeretanyag:	A régészeti leletanyag forráskritikai vizsgálata; temető és települések értelmezése; tárgytípusok és szimbólumok elemzése; módszertani problémák felismerése és kritikai elemzése.
A 2-4 legfontosabb kötelező irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	Hudák, K. - Nagy L.: Kora keresztény emlékek kutatása a dunai limes magyarországi szakasza mentén - in Hung. with an English resumé (Recent research on Early Christian finds and monuments along the Hungarian section of the Danube Limes) In: <i>Liber Amicorum. Studia Maria Fekete dedicata. Specimina Nova Dissertationum ex Institutis Historiae Antiquae et Archaeologiae Universitatis Quinqueecclesiensis Supplementum XIII.</i> A Pécsi Tudományegyetem Ókortörténeti Tanszékének és Régészet Tanszékének Évkönyve. Pécs, 2022, 93-110. ISBN: 9789636260330 Kovács, P.: Pannonia története a késő római korban, Budapest 2019. ISBN: 9786155741142 Nagy, L.: A krisztianizáció mint történeti folyamat elemzésének módszertani problémái, In: Fazekas, F., Fedeles, T., Nagy, L. (szerk.), <i>Évszázadok forгатagában. Keresztényüldözés – Krisztianizáció – Egyház</i> , Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2019, 11-30. ISBN: 9789634293613 Szabó, M. – Borhy, L.: Magyarország története az ókorban: Kelták és rómaiak, Budapest, 2015. ISBN: 9789632369952 Lassányi G. – Vass L.: „Az utolsó” rómaiak – Adatok Aquincum polgárvárosának kései történetéhez egy agancsfésű kapcsán. / The „last Romans” – New data to the Late Roman History of the Aquincum Civil Town as it is revealed by an antler comb. <i>Budapest Régiségei</i> , XLVIII, 169-181. ISSN 0133-1892
A 2-4 legfontosabb ajánlott irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	Beszédes, J.: A Rákospatak parti római erőd alaprajzi és kronológiai kérdései (Budapest, XIII. kerület, Népfürdő utca 47.) . The Question of the Layout and Chronology of the Rákos-Stream

	<p>Roman Fortress in Budapest (District 13, Népfürdő Street 47.). Alba Regia. 52 (2024), 109-118. ISSN 0324-542X</p> <p>Dági, M. – Mráv, Zs (szerk.): A Seuso kincs. Pannonia fénye. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 2023. ISBN: 9786155978852</p> <p>Gáspár, D.: Pannonia kereszténysége, I. kötet, Budapest, 2009. ISBN: 5990000794250</p> <p>Heinrich-Tamáská, O. (Hrsg.): Keszthely-Fenekpuszta im Kontext spätantiker Kontinuitätsforschung zwischen Noricum und Moesia. Rahden, 2011. ISBN: 3896461524</p> <p>Kovács, P.: Recent research on Roman Pannonia and Pavel Oliva. Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 75 (2024) 1, 97–105. DOI: 10.1556/072.2024.00011</p>	
Elmélet-gyakorlat aránya:	Elméleti óra óraszám: 2	Gyakorlati óra óraszám: 0
Az alkalmazott oktatási módszerek:	Frontális előadás, vita, forráselemzés, szakirodalom-kritika, kiállításlátogatás	
Az értékelés módja:	kollokvium (háromfokozatú jegy), a hallgató kutatási témájához és a kurzus tematikájához köthető téma feldolgozása és bemutatása (prezentáció, írásbeli dolgozat)	
Az értékelés kritériuma:	Az órákon való aktív részvétel. A hallgató képes legyen a késő antik Pannonia történeti és régészeti problémáinak kritikus elemzésére, a források önálló értelmezésére és a szakirodalom összevetésére, egy résztéma alapos és kritikus kifejtésére.	
Miként járul hozzá a tantárgy a doktori iskola képzési programjában tanulási eredményként megjelölt MKKR 8. szintű tanulási eredmények eléréséhez.	<p>Fejleszti a hallgatók kritikai gondolkodását, forráskritikai és elemző képességeit, valamint önálló kutatásra és interdiszciplináris megközelítésekre ösztönöz.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tudás: A hallgatók mélyrehatóan megismerik a késő antik Pannonia régészetének elméleti és módszertani kérdéseit, és komplex módon tudják alkalmazni a megszerzett ismereteket. • Képességek: A hallgatók képessé válnak önálló kutatás folytatására, új problémák azonosítására és megoldására. • Attitűdök: A kurzus elősegíti a tudományos közösségben való aktív részvételt, a kritikai szemlélet kialakítását a bemutatott kutatási irányzatok, módszerek alapján. • Autonómia és felelősség: A hallgatók önálló kutatói munkát tudnak végezni, vitaképesen tudják képviselni álláspontjaikat, valamint felelős módon közölni kutatási eredményeiket. 	